

DRADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
30 Decembre st. v.
11 Ianuarie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utoza nr. 395.

Nr. 53.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Crăsmărița din Isvor.

rumu-i greu și geru-i mare,
Amorțite călător,
Nu vîi să mai prindă viéță
Ici, la crășma din Isvor?

Vinu-i bun, vióra sună,
Focul pâlpaie voios,
Și mai aprig decât focul
Arde-un sîn de dor setos.

Haide, haide și inchină
Din spumosul, vechiu clondir
Și cobzarului aruncă-i
Un han luciu din chimir!

„Diceți mîi, să mérgă vestea!...“
Dar de ce mi te opresci,
Și de ce cu-așă uimire
Ochii tei îi ațintesci?

„Cine-i óre, cine-i óre
Dalba țină ce zărese,
Cu suris voios pe buze
Și cu ochi ce te-amețesc?“

N'o cunosci?... E puica albă,
Al ținutului odor,
Mândră, harnică vădană,
Crășmărița din Isvor.

Veți, cum sprintenă ea saltă
Printre óspeții setosi,
Și cum tóte luminézá
Ochii-i negri, schinteioși.

Unui vesel îi zimbesce,
Altui mâna a întins,
Și ori care 'n a ei lanțuri
Simte că-i cu totul prins.

Cela caii și căruța
In zăpadă a uitat,
Ásta naibei și nevéstă
Și copii și tot a dat.

Și cu toții se cufundă
Intr'un lung și dulce vis,
Și 'nainte-le cu toții
Raiu 'ntreg îl vîd deschis.

Furios afară urlă
Crivețul ingrozitor,
Ér ei cîntă: „Dulce-i vinul
Ici, la crășma din Isvor!“

A. Bârsean.

Povestiri din Bărăgan.

Me întâlnii nu de multă vreme cu un pretin al meu, pe care nu-l vădusem de-o grămadă de timp. După unele întrebări reciproce despre petrecerea noastră, pretinul meu îmi povestii mai multe schițe din locurile, unde petrecuse o véră intrégă; cu deosebire însă schițele isterisite din districtul Jalomița atât mi-au plăcut, încât m'am hotărit să le scriu și să le public. Mi-am dat silința să le scriu intocmai așa după cum mi le-a istorisit densusul.

Una din acele povestiri este :

Testamentul lui moș Cârlig.

Caii cădeau de ostenelă și mergeau greu, fôrte greu mergeau bieții cai, căci in mieđul verei e sumedenie de muscărie și o ferbințelă de stai să leșini.

De și eră ușoră brișca in care mergeam, de și nu eram decât doi ênși, pe cari ne trăgeau, totuși din pricina lungului drum, ce-l făcuserăm dela mocirlósa Jalomița până aproape de Dunăre, nu mai puteau trage biețele dobitoce.

Chiar și noi eram osteniți.

Ostenelă noastră eră tot atât de mare ca monotonia Bărăganului; ba așa puté dice, că eră și mai mare, căci ne uitaserăm că aveam pușcile la noi, și priviam indiferenți la cărdurile de gășce ce sburau in șiruri pe de asupra noastră, și la greóiele dropii ce se înălțau din apropierea căruței. Mergeam in căruța ca niște negustori, cari se grăbesc să ajungă de cu diuă la vre-un bălcu, și vorbiam cu pretinul meu fel de fel de lucruri, cu deosebire d'ale agriculturii. Nu-i vorbă, ici colo mai intrerupeam noi gospodăresca conversație, cu câte-o nostimă alusiune, la vre-o fetișcană ce-o vădusem, seu la vre-o tineră nevéstă, ce o întâlnisem.

Trecuserăm printre niște cucuruze, cari formézá pădurile Bărăganului, și acum veniam cam la de vale,

și par că ne bucuram intru câtva, unde vedeam că brișca noastră merge apröpe singură.

Locul se făcea din ce în ce mai încântător; și încântător, pentru că ne apropiam de drumul ce duce la Călărași, și se zăreau cele două crâșme, ce-s puse de marginea drumului.

— Ce încântare pöte află omul, — își va închipui cineva? — Și totuși deosebirea față de Bărăgan eră de tot mare, căci se vedea o caravană, care ducea marfă pentru tîrg, se vedeau în izlazul din dosul cărciumelor o herghelie de cai deshamați, câteva clăi de bucate și o șiră de paie; se auđiau clopotele cailor, strigătele căraușilor, lătratul cănilor, și cântecele unei droie de țiđani lăutari, și tóte adunate la un loc sînt lucruri pe cari le pot numi încântătoare.

Încă câteva momente și ne oprirăm.

— Ne dăm jos, — dișe arendașul, pretinul meu, cu care eram în brișcă — ne dăm jos, aici la puțul lui Cărlig, bem puțină apă, deshămăm o lécă și apoi, fără să ne mai oprim la tîmbălăul dela cărciume, pornim spre casă.

Pretinul meu a diș de tot indiferent aceste vorbe, dar pe cât a vorbit el de indiferent, pe atît de mult m'a impresionat pe mine numele „Cărlig“, căci eră numele unui baciú ce-l cunoscusem la unchiul meu.

Puțul eră nou și se vedea că e bine lucrat. Avea o cumpenă de ștejar, pusă peste o furcă tot de stejar; avea gardine de scânduri gróse și o gălétă atêrnată de un lanț subțire.

Lucru ciudat a vedé așă ceva pe Bărăgan, de órece puținele puțuri, ce se mai aflau prin acei ținut, erau cu totul altfel făcute. Erau mai simple. O gaură în pămênt, o furcă de un metru, care serviá drept scripêț unei funii gróse de pîr de cal, de a căreia cap eră legat un burduf mare de pele argășită. De celalalt capêț al funiei eră legat un ham, la care avea să tragă un cal pentru a puté scóte câte-un burduf de apă, căci fântănele sînt fôrte adânci. De obicei pe la puțurile mai de capetenie se află pripășit câte o mărțogă de cal, care pașce tótă ziua în moșie unde-i place. E interesant să veđi cum prinde de ușor calul de ham, oricine doresce să scótă apă; par că și calului îi pare bine când îi dau trecătorii acêsta însemnătate, căci de regulă astfel de cai nu plătesc nici măcar o cêpă degerată. Nu-i vorbă și ómenii cari sînt mai obeni scot singuri burduful, producênd astfel o amărăciune nespusă asupra calului, care auđind scârșitul, ce se face la scóterea apei, ridică urechile și devine trist din cauza desprețului arêtat.

Cum spuneam, pe cât de indiferent a pronunțat pretinul meu numele „Cărlig“, pe atît de mult m'a impresionat pe mine.

— Care Cărlig? — întrebai eu cu temere de a nu se adevêri presimțirea ce o aveam.

— Nu scii că a murit moș Cărlig, baciul dela tîrla din Códé, — răspunse scurt pretinul meu.

— A murit moș Cărlig? — întrebai cu mirare și atît me mahnii, încât stam să plîng.

Moș Cărlig imi fusese pretin; eră de nêm din țera Barsei. De băiat încă fusese pe la tîrla moșu-meu, mai întei ca mănător, apoi ca cioban, și în cele din urmă, după mórtea moșu-meu, ajunsese la unchiu-meu. Nici că se putea altfel, căci nu i venia lui la socotélă să se despartă de oile cu care a trăit din copilărie și de prăsila lor. Eu îl cunoscusem ca baciú. Mi-aduc bine aminte, că-l întêlnisem la tîrla dela Códé, sînt acum vr'o doi ani de diș. Mi-aduc aminte ca ađi când călăriam pe un cal alb al unchiu-meu, (o plăcere mare pentru mine, carele me întorsesem din străinătate), și când me rătăcisem pe Bărăgan; mi-aduc aminte ca a-

cum, că nesciind încătrău să merg, me necăjiam cu calul, carele eră în neastêmpêr, căci voia să mêrgă și eu nu scieam încătrău să apuc. Mi-aduc aminte fôrte bine, că uitându-me impregiur, am zărit niște ridicături, și cređênd că este vre-un cătun, apucaí într'acolo.

De cătun nici poveste, căci eră o tîrlă. Mai multe bordee, o magazie de jumétate în pămênt, făcută din gard. câteva coșare de păpușoiu, alătura cu o strungă făcută din stâlpi de brad, care la o parte avea o șatră coperită cu stuf, pentru adăpostirea mulgătorilor când plouă, niște perdele de stuf de balță pentru a feri de vînturi, și o șiră fôrte lungă de paie i-se vede că treerăse la capêțul moșiei.

Eră după prânđ. Oile se mulseseră și ciobanii plecaseseră cu ele.

Cănií me lătrau. Eu inaintam călare, și mersel toemai lîngă stănă, și dăduí „bună ziua“ unui moș ca de 70 de ani, carele se ocupă cu stórcerea janțului din caș. Eră moș Cărlig. Un un slab și cam indoit dela spate, cu niște sprincene stufoșe pe cari nu le puteai vedé în continuu, de óre-ce moș Cărlig se uită mai mult în pămênt, cu o căciulă mare trasă bine peste urechi, așă încât d'abia i se zăria pêrul seu care sêmênă cu călții, îmbrăcat cu niște cióreci largi, cu o cămașă grózá încinsă cu un șerpar de-o palmă, și cu niște opinci rêu legate. Colórea ciórecilor și a cămeșii nu o puteam constată, de óre-ce luciá la sóre.

Moș Cărlig nu me întrebă nimic ci sta și se uită la mine. Nu sciea ce să cređă. „Să fie vr'un logofêț nou“ își va fi gândit el, — „nu se pöte, căci este îmbrăcat ca de sêrbătóre“. — „Par că te cunosc“, grăi în cele din urmă cu vocea lui subțirică, de par că se chilălăia, și cu o veselie óre-care me privi drept în față.

Dișe apoi mai multe nume, dar vedênd că nu ghi-cesce, i-am spus cine sînt și m'am dat jos de pe cal.

Moș Cărlig imi luă calul, îl legă la umbră în dosul unui coșar, îi puse ceva dinainte și se întorse la mine.

— Adeca dta ești nepot boerului, — grăi Cărlig apropiându-se de mine. Scii că sémeni cu moșul dtale, — grăi el éráși și se uită la mine plin de voie bună. Incepú apoi să-mi istorisêscă fel de fel de lucruri despre moșu-meu, de când ținea oile în Zánóga, incepú a-mi spune diferite pățanii de ale sale și eu îl ascultam cu o plăcere nespusă. Nespusă ca și bucuria mea că ne aflăm la tîrla unchiului meu și astfel scieam că n'am eșit din moșie.

— Poftesce în stănă, și-ți ia ce-ți doresce inima; ia-ți ce vrei, — repetă el, — căci tot este al dta tră.

Dăduí ascultare invitațiunii făcute, intrai în stănă și te aședai pe un scaunel, mai mult afară decăt în tîrlă, căci mirosul de stănă mi-eră neplăcut. Măncai niște s dulce, béui o țiră de janț, gustai puținel unt, și apoi pusei într'o cărpă o lécă de urdă dulce, ca să-mi puse cu mine să fac o lecuță de surprisă celor de acasă.

Cum me simțiam ostenit, aș fi vrut să me odihnesc puțin, dar n'aveam cum, căci în tóte părțile eră numai o mascărie. Remasei tot pe scaunel.

Moș Cărlig eși afară din stănă să-și vedă de alcătuirile lui, și eu priviam la doi cățeluși tineri, cari stau ascunși în niște buruieni de frica arșiței și de téma muștelor. După ce mai gătă cu tréba moș Cărlig, scóse o truță și turnă puțin zăr și flueră odat'așă după cum îi întêlegeau cănií dimpregiur.

Par că vedeam sáriră de-odată vre-o patru dulăi, care se mulară mai mare și dară năvală la tréca.

„Hodarr“ — strigă moș Cărlig, — „Hodarr la oi“, — strigă a doua oră și câinii o luară care încătrău. Că se vor fi dus la oi séu ba, nu pot să știu cu siguranță, dar Cărlig imi spunea că de bună sémă s'au dus.

De ce a pus el zărul în trócuță își va inchipui cineva. Și eu me miram. Dar la urmă auđii un fluert mai ușurel, și de odată veniră cei doi cățeluși și năpădiră la zăr și începură a-l sorbi cu o lăcomie de lup.

Cățelușii erau frumoși, dar erau mâncați rău de muscă, atât la urechi, cât și la pulpele din dărăpt, în cât bieții căței de n'ar fi fost așa de flămânđi n'ar fi putut mânca din pricina muscăriei celei mari ce se aședase pe ei.

Moș Cărlig se uită cu drag la acei cățeluși cum mână și cum se inhață unul pe altul din lăcomia cea mare.

— Sânt prăsilă dela moșul dtale, — grăi în cele din urmă Cărlig, după ce căței sătui se traseră éráș în buruieni. Incepú apoi să spună câte o ênsușire bună dela fie-care din ei și apucându-se éráși de trebile lui, me tot întrebă câte ceva.

— Mai ia și acum ficiori la cătănie, — se adresă Cărlig cătră mine, își scóse pipa din șerpar, o îndopă cu tutun, își scóse cremenea, dar negăsind éscă, se duse la foc, se plecă puțin, luă un cărbune (foc se face cu ciocani de porumb séu cu tizic) în palmă, se ridică de jos și puse cărbunele în pipă.

— Ia și acum moșule; destulă jale pe biete la mamă, — respunsei eu și me sculai de pe scăunel, căci par că amorțisem.

— Rău lucru e . . . rău, boerule, — grăi Cărlig trăgând mai iute din pipă, și sbărcind din nas voi să dică ceva, dar observă, că-i s'a stins pipa și merse éráși la foc. De sigur a vrut să-mi istorisescă năcazurile sale cu cătănia, căci alt-ceva nu-mi putea spune; destul că după ce-și aprinse pipa, își uitase vorba, și începú să me întrebă, despre alte lucruri, ca omul impresionat, carele nu scie cu ce să începă și cu ce să sfârșescă.

Moș Cărlig ar fi vrut să stau cât de mult la stână, dar eu nu mai puteam sta, căci erau órele patru, și-mi spunea că-mi trebuie cel puțin un cias ca să ajung la boerul, adeca la unchiu-meu.

Imi arătă drumul, imi spuse că mergând pe acoalea (arătându-mi cu mâna) voi da de un drum și să țin pe el înainte până la o respintene, unde se află un stubei cu apă și apoi să apuc în mâna dréptă.

Încălecai și pornii. Aruncam din când în când câte-o privire înapoi și me miram de mine cum putusem crede cu ceva mai înainte, că ved un cătun. Me depărtasem binisor și când me uitam înapoi, vedeam pe moș Cărlig, tot în picioare, se uită după mine și-mi făcea semn cu mâna, că adeca „pe acolo înainte să me tot duc“. — Trebuie să aibă inimă bună, — imi gândiam în mine, și me uitam îndărăpt, nu pentru că n'aș fi știut calea, ci pentru că-mi eră drag să me uit îndărăpt.

Am ajuns în pace acasă pe la Cunești în Vaidomir și am istorisit petrecerea mea dela stână. De atunci nu a fost săptămână în decursul vacanței de véră, în care să nu cercetez pe moș Cărlig la stâna dela Códé.

Astfel stă lucrul cu cunoscința ce o aveam cu moș Cărlig, și de-aceea scirea despre mórtea lui m'a făcut de tot indispus.

— Ei cum a murit? — întrebai eu în cele din urmă și fără să me dau jos din brișcă așteptam respuns.

Pretinul meu arendașul cu care mergeam imi istorisi mórtea lui Cărlig. „Cum să móră“, — dișe el, —

„a murit de bătrânețe. N'a zăcut multă vreme, a închis oichii și n'a mai fost“.

Înainte însă de a închide oichii a lăsat cu limbă de mórte ca din oile, ce și le-a agonosit să nu se dea nimic la rudenii, ci după ce i se vor face cele de lipsă, ca unui creștin, din tot ce-i va mai rămâne să i se facă un puț în mijlocul Bărăganului, unde va fi lipsă mai mare de apă pentru vitele ce pasc pe acolo, și să-i facă alătura o cruce ca să se scie, că puțul este făcut de unul ce s'a dus din lumea acésta“.

Când auđii acestea din gura pretinului meu, me coborii din brișcă, béui odată apă ca să me recoresc, și me aședai alătura lângă puț. Me recorisem par că mai bine ca alta-dată, apa mi se părea mai bună ca din alte fântăni, și mai limpede ca de obicei.

Staserăm multă vreme, când deodată pretinul meu se sui în brișcă și dișe: „Să mergem“.

Me sui și eu, me mai uitai puțin înapoi și grăii intru mine: „Ddeu să-i ierte păcatele“.

Plecarăm. Dela o distanță óre-care me întorsei cu capul, privii în urma mea, dar nu mai zăriam decât numai cumpéna dela fântână, d'asupra căreia se aședase o pasere mărișóră, după cum puteam distinge.

— A pomenit de mine moș Cărlig? — întrebai eu pe pretinul meu.

— N'a pomenit, — respunse el scurt, și dădu bice cailor, cari ne duceau repede, repede cătră Baltă.

În stânga se vedeau Călărașii, în fața noastră se vedea Dunărea ca un lac de argint, ér dincolo de ea se zăria cu Silistra cu scilpicioșele ei minarete.

Brașov decembre 1884.

Ion C. Frunză.

Cinna séu Clementa lui August.

— Tragedie în cinci acte, de Pierre Corneille. —

Actul al cincilea.

SCENA I.

August, Cinna.

August.

Ședii, Cinna, bagă de sémă tóte câte am să-ți spun — Și-asupra ori-cărui lucru legea care ți-o impun, Făr' a-mi tulbură auđul, făr' a-mi tulbură discursul Cu vre-o vorbă, cu vre-un țipet, făr' a-i intrerumpé cursul,

Reține-ți vorba — și decă acésta tăcere mare, Decă-a ta emoțiune trebuie-a avé răbdare, Tu imi vei puté respunde după-ce-ți voi spune tóte : Satisface dar intéia mea dorință, de se póte.

Cinna.

Da, ve voi ascultă, Dómne.

August.

Voiu reține vorba mea, Pân' ce-ți vei aduce-aminte ca să reții vorba ta.

Tu veđi diua, Cinna, însă acei dela care-o iei, Fură-ai tatălui meu dușmani, fură inimicii mei : În lagărul lor primit-ai nascerea — și în sfirșit Când ai ajuns în putere-mi, după-ce ei au murit, Ura înrădăcinată mai departe 'n sinul teu Ți-a pus armele în mână contra sufletului meu. Tu ai fost dușman vieți-mi înainte de-a te nasce, Mi-ai fost dușman de pe-atunce decând te-am putut cunoșce —

Și 'nclinarea-ți nici odată pân'acuma n'a 'nșelat Sângele, ce din partida contrară mie te-a dat ; Pe cât s'a putut de-atunce efectele i-au urmat,

Însă făr' a-ți da viața-mi, vîd că nu te-ai rîsbnat,
Făcîndu-te prisionieru-mi, eu ți-am dat ție averea-mi,
Curea-mi ți-a fost închisorea, legăturile-ți — favorea-mi.
Averea ta părintescă întîiu ți-am restituit,
După lupta lui Antoniu din prădi te-am imbogătit,
Și tu scii că de atunce la ori-ce ocaziune
Eu am cădut pentru tine vecinic în profuziune.
Ori și care demnitate mi-o cereai, eu me siliam —
Fără nici o greutate — și la moment ți-o dădeam.
Cbiar acelora, acărora tați odată-au ocupat
Posturile mai înalte 'n lagăru-mi — te-am preferat;
Celor, care-mi cumpărase Statul care-l stăpînesc
Cu-al lor sânge; celor, care mi-au dat ziua ce-o tră-
iesc;

În sfîrșit în modu-'n care cu tine-am viețuire
Învîngătorii-s pismateci de-a 'nvinsului fericire.
Cînd ceriul voi în fine să me certe, te-am chemat —
Și 'n o grea impregiurare drept Mecena te-am luat,
Ți-am dat locul seu în fine în acest trist accident
Și te-am făcut, după dînsul, acel mai scump confident;
Astăzi chiar a mea inimă încă tot nehotărîtă,
Vrînd a părăsi de-acuma puterea mea absolută,
Sfaturile tale numai și-a lui Maxim le-am luat —
Și fără a lui voință pe-ale tale le-am urmat;
Mai mult încă, ați iubirea-mi a voit ca să-ți alégă
Pe Emilia, voită de Italia intrégă —
Și s'a îngriit atîta iubirea-mi de-al teu destin,
Încât de-ți dădeam coróna, și-aș fi dat mult mai puțin.
Tu, Cinna, îți aduci aminte, sigur n'ai putut uită
Că dela mine ai astăzi totă fericirea ta;
Dar aceea ce nu-și pôte cineva imagina
E, că tu-ți aduci aminte și vrei a m-asasină.

Cinna.

Eu, Dómne, avui un suflet trădător, un suflet rău,
Un scop așa de laș, Dómne . . .

August.

Tu nu-ți ții cuvîntul teu:
Seși, ascultă-me, căci n'am spus încă ceea ce voiesc,
Îndreptătesce-te 'n urmă, eu nu te nedreptătesc;
Ascultă-me — și mai bine cuvîntul să-ți amintesci.
Voiesci să m'asasini mâne în Capitol — și voiesci
Pe cînd se va face jertfa ca mâna ta drept semnal
Să-mi dea în loc de tîmăie în peptul meu cu-un pum-
nal;

O parte din ómeni trebui să ocupe postul lor
La pörtă, ér ceea-altă, ca să-ți dee ajutor,
Să te urmeze. Scii bine? Îndeșert te băn-
Și pe toți ucigătorii pôte vrei să ți-i p-
Procul, Glabron, Virginian, Rutil,
Marcel, Plaut, Lenas, Pompon, Albin, Ion,
Maxim, care după tine eră cel mai favorit.
Restul nu merită cinstea de-a fi aice nume;
În sfîrșit, un cîrd de ómeni plini de datorii și crime
Pe carii din a mea lege ordinele legitime
I-apasă: perđend speranța de-a le mai înlătură,
Decă nu-i rîsturnat totul, ei n'ar puté esistă.

Tu acuma taci, vîd bine că păstrezi tăcerea 'n tine
Mai mult din confuziune, decăt de frica de mine.
Care-ți eră scopul óre? și ce voiai în sfîrșit
După-ce jos la picidre-ți aș fi cădut omorît?
Ai vrut să-ți mîntuesci țera óre de puerea mea?
Dar cît am putut pricepe eu din politica ta
Mîntuirea sa de-acuma de un suveran atérnă
Care, pentru a-ți păstra Statul, tot să aibă 'n a sa mână —
Și, decă-asă ai vrea să-ți întreprinđi te făcea
Nu m'ai să-ți așteptam însu-ți nici odată de-a i-o dá,
Tu o-ai n-putut să-ți dai 'n numele 'ntregului Stat
Făr' a voi să-ți dai pînă la urmă a-și asasinat.
Care-ți eră scopul a-și asasină în locul meu?
Sórta ei o amenință cu o țară ce-ai put rău,

Decă, să te sui pe tronu-i, să-i dai legi, s'o cîrmuesci,
Afară de mine 'n Roma alt obstacol nu 'ntîlnesci,
Decă destinul seu este ađi așa de deplorabil,
Încât să fii, după mine, tu cel mai considerabil —
Și, decă-acesta povóră mare după a mea mórte
Să găsescă altă mână decăt căt mîna ta — nu pôte.

Cunósce-te însu-ți, Cinna, și pogóră-te în tine:
Ești cinstit de totă Roma, lingușit, iubit în fine,
Fie-care-ți pörtă frica, voturi dela toți primesci,
Norocul teu este mare, tu poți ceea ce voiesci:
Dar și-acelor ce-i iritá milă tu ai inspirá,
Decă puținului merit care-l ai eu te-aș lăsá.
Cutéză de me desminte și arată-mi în sfîrșit
Tóte virtuțile tale, faptele ce-ai sêvêrșit,
Calitățile pe care tu le ai într'un mod rar,
În sfîrșit, tot ce te 'nnalță mai presus de ordinar.
Favorea-mi — gloria-ți face; puterea-ți — din a mea
vine;

Ea singurá te înnalță și singurá te sustine,
Este ea ce se adorá, nici de cum persóna ta,
Tu n'aveai nici rang, nici credit, decă dînsa nu-ți dá-
dea —
Și, pentru-a alege, astăzi eu n'am decăt să reirag
De-asupra ta mîna care te 'ngrijia cu-atîta drag;
Totuși, étă vreu mai bine să cedez dorinței tale:
Domnesce, decă poți numai, pe comptul vieții mele,
Dar îndrînsesci tu a crede óre că Servilienii,
Că Metelii, Paulienii, Cosii și Fabinienii,
Și atîția alți în fine, ce-și au curajul bazat
Pe atît eroic sânge ce nêmul lor a vêrsat,
Lasă nobila mândrie-a unui sânge datător
Pân'aci, ca să te lase să domnesci asupra lor!
Vorbesce, căci este vreme.

Cinna.

Incremenită viseză

Inima mea, nu că mórtea doră me intimidézá,
Vêd că sînt tradat, la asta me vedeți că me gândesc,
Vrînd să caut autorul, făr' a puté să-l găsesc.

Dar e pré puțin la asta gîndul meu a mi-l restringe.
Dómne, sînt Roman, sciiți bine că-s din al lui Pompei
sânge:

Cei doi fii cu-al lor părinte ce-au răbdat un crud destin
Numai cu mórtea lui Cesar nu sînt rîsbunați deplin!
Acésta este pucina strălucită-a urei nóstre —
Și fiind că-acum tradarea me espune-asprimei vóstre,
Căinți lașe și deșerte nu așteptați dela mine,
Nici regrete rușinóse, nici rușinóse suspine;
Sórta ve e potrivită pe cît imi e de contrară;
Sciu ce-am făcut — și ce trebui ca să-mi faceți o sciu
éră;

Trebuie să dați o pildă urmașilor; mórtea nóstră
Trebuie să se sêvêrșescă pentru siguranța vóstră.

August.

Ai dar tu me 'nfrunți Cinna, departe de-a te scuzá,
Tu faci pe mărêțul; însu-ți incoronezi crima ta;
Să vedem de-i fi statornic tot așa pân' la sfîrșit.
Tu îți cunosci datoria, tu veđi că-am descoperit
Toate; decă-te însu-ți și alege-ți din suplicii.

SCENA II.

August, Cinna, Livia, Emilia, Fulvia.

Livia.

Încă nu te nósceți, Dómne; pân'acuma toți complicii:
Emilia și ea-s unul, étă-o este-aici și ea.

Cinna.

Este ea, o de puternici!

August.

Și tu, și tu, fiica mea!

Secretul mare.

Emilia.

Ômne, tot ce-a făcut densusul făcû din indemnul meu,
u eram pricina dară — și respłata eram eu.

August.

Jum! iubirea-abiă născută e în stare a te duce
Pân'aci, 'ncât pentru densusul mórtea ta să-ți pară dulce!
Inima-ți istor transporturi pré degrabă s'a dat,
Și iubesci cum vëd pré tare amantul ce ți l'am dat.

Emilia.

Iubirea ce ne ospune acum viețile nóstre
Nu e nici de cum efectul grabnic al poruncii vóstre:
Astă iubire 'nfocată s'a născut fără poruncă;
Sânt taine 'ntre noi născute mai mult de patru ani
âncă,

Dar de și focul iubirii ardea inimile 'n noi,
O ură mai cu putere porunciá la amëndoi;
Eu nu i-am dat nici odată speranță, incredințare,
Fiind că n'asigurase a tată-meu resbunare;
L'am pus odată s'o jure, după amici l'am trimis,
Inșe ceriul vëd că rumpe succesul ce mi-a promis —
Și eu vin acuma, Dómne, să ve ofer o victimă,
Nu să-i mântuesc vieța, încercându-me de-o crimă.
Mórtea sa e meritată, după al seu atentat —
Zădarnică-i ori-ce scuză, fiind o crimă de Stat!
A muri cu el de-odată, a găsi pe-al meu părinte,
Este-aceea ce m'aduce și-o mai sper de-aci 'nainte.

August.

Până când, o dei puternici, până când veți mai puté
Să aruncați improtivă-mi săgeți chiar din casa mea?
Pentru a lor revêrsare am alungat pe Iulia,
Iubirea mea alesese în locu-i pe Emilia,
Dar o vëd că e nedémnă de-acest rang ce i se dete.
Una-mi luă cinstea, altei de sângele meu i-e sete
Și amëndoue luându-și patima conducătore,
Una fu nerușinată, alta vré să me omóre.
Fiica mea! asta-i respłata binefacerilor mele?

Emilia.

Ale tată-meu avură aceleași efecte rele.

August.

Gândesce cu ce iubire ingrigii de-a ta junie!

Emilia.

El o 'ngrigise pe-a vóstră cu aceeași gingășie
El fu epitropul vostru și voi — ucigașul seu
Și cătră acésta crimă voi mi-ați deschis drumul meu.
Intră crima mea și-a vóstră un punct e de osebit:
Că ambițiunii vóstre tată-meu a fost jertfit —
Și că o dréptă furie care arde 'n al meu pept
Vré să ve jertfesc cu dreptul sângelui seu inocent.

Livia.

E pré mult deja, Emilio, dar consideră în fine
Că-a tată-teu binefaceri le-a plătit destul de bine,
Acea mórte care-aprinde furia 'n tine grozav
Nu-i a 'mpêratului crimă, ci o crimă-a lui Octav.

Tóte crimele acele de Stat ce se sêvêrșesce
Pentru coronă, le iértă ceriul când ne-o dăruesce.
Și în rangul sfânt în care virtutea sa l'a suit
Trecutul réu — drept devine, viitor — 'ngăduit,
Acel care pôte-ajunge la tron — nu este culpabil;
Ori ce-ar fi făcut și-ar face el este inviolabil,
Dela el primim așerea, vieța 'n mâna lui ne-e dată —
Și-asupra ăilelor sale n'avem dreptul nici odată.

Emilia.

Astfel, în vorbele mele ce le-ați putut ascultá
Vorbiam pentru-al máhni numai și nu spre-a me a-
pêrá.

Dómne, aceste criminale momene nu le ertăți:
Ele ve fac favoriții niște străluciți ingrați;

Curmați-mi ăilele mele, pe-a vóstre le-asigurați,
Căci decă-am sedus pe Cinna, voi seduce pe mulți
alți;
Ve voi fi mai spre pericol și mai mult de 'nspái-
mêntat,
Decă sângele și-amorul voi avé de resbunat.

Cinna.

Ce fel m'ai sedus — și cum pot ôre să me desonor
Prin acea care-am iubit-o, prin acea care-o ador!
Dómne, adevêrul trebui a fi esprimat aci,
Eu imi proiectasem planul 'nainte de-a o iubi;
Inima ei am aflat-o mie impotrivitóre,
Am cređut că pentru alte grigi ea va fi simțitóre,
Vorbiam de asprimea vóstră, vorbiam de al seu pă-
rinte —

Și, de i-am oferit brațul, aveam mai de din 'nainte
Inima ei. Dulce este resbunarea la femeii!
O atăcam pe de-o parte, pe de-alta inima ei
O cuprinssem. În puținu-mi merit dênsa me lăsá,
Dar n'a putut lăsá 'n urmă brațul care-o resbuná.
Ea n'a conspirat în fine, decăt prin indemnul meu,
Ea e numai un complice, dar autorul sânt eu.

Emilia.

Cinna, ce cutezi a ăice? asta e a m'adorá
Când trebuie să mor numai pentru-a me desonorá?

Cinna.

Mori, inșe murind păstréză gloria mea nemânjită!

Emilia.

Decă Cesar te va crede, a mea chiar e veșteđită.

Cinna.

A mea se perde cu totul decă tu atragi la tine
Tot ce unor generóse lovituri li se cuvine.

Emilia.

Eh bine! iați dară partea, inșe lasă-mi-o pe-a mea,
Ar fi a o slăbi numai, slăbindu-o și pe-a ta.
Glorie și bucurie, rușine și suferinți:
Tóte trebuie să fie comune 'ntre doi iubiți.
Inimele nóstre, Dómne, -s romane: de-am intrunit
Dorurile lor intr'unul, urile lor le-am unit;
Resentimentul perđării părinților ne invéđă
În același timp aceeași datorie și povățá,
În acest scop ale nóstre inimi strinse se 'mpreună,
Spiritele nóstre darnici il formaserá 'mpreună,
Cinstea unei morți frumóse amëndoi o vom voi,
Voiai să ne unesci, Dómne, acum nu ne despărți.

August.

Da, ve voi uni, păreche și ingratá și viclénă —
Și decăt Lepid și-Antoniú vieții mele mai dușmaná;
Da, ve voi uni de sigur, fiind-că chiar voi voiți,
Trebuie-a ve satisfice aceste doruri ferbinți,
Și când va ajunge 'n lume despre furia mea scire,
Să se mire de pedépsá și de crimă să se mire.

SCENA III.

*August, Livia, Cinna, Maxim, Emilia, Fulvia.**August.*

Dar ceriul tot me iubescce și-mi mai dá o bucurie,
Căci a mântuit pe Maxim de a apelor furie.
Vino, singurul meu prietin mai fidel și mai leal!

Maxim.

Stiméză mai puțin Dómne, pe un suflet criminal!

August.

Să nu mai vorbim de crimă, căci căința-ți dá iertare,
După ce-ai vrut să m'asiguri de-o primejdie-așá mare,
Ție-ți datoresc vieța, ție imperiul meu.

Maxim.

Cunosceti mai bine, Dómne, pe duşmanul cel mai rău.
Decă mai domniţi şi-acuma şi decă tot mai trăiţi,
Furiei mele gelóse acésta o datoriti.

O remuşcare virtuóasă n'a atins sufletul meu,
Pentru a-mi perde rivalul tóte-am descoperit eu;
De frica să nu trimiteţi după mine — v'a 'nşelat
Euforb, dícend că in Tibru nótea m'aş fi inecat.
Pe Emilia voit-am s'o înşel s'o 'nspăimântez,
De Italia voit-am in sfîrşit s'o 'ndepărtez,
Me siliam s'o fac decisa intru a o rădică,
Sub speranţa de-a ne 'ntorce să resbunăm pe Cinna;
Dar, in loc de-a gustá dēnsa din amagirile mele,
Virtutea sa le invinse, indoind forţele sale.
Ea in inimă-mi cetise. Voi ve 'nchipuiţi prisosul —
Şi-am vorbit de prisos póte. Vedeti acuma folosul,
Vedeti acuma isbēnda laşei mele vicleni;
Totuşi, decă vre-o iertare astei drepte mărturii
Se datoresce, ucideţi pe Euforb — şi ve 'nvoiti
A-mi permite să mor ênsu-mi in ochii-acestor iubiţi.
Am vëndut stăpân, metresă şi un amic iubitor,
Gloria, ţera mea, totul prin acest laş trădător;
Totuşi, a mea fericire voiu crede-o la nesfērşit,
Decă voiu primi pedépsa, după-ce-a fi pedepsit.

August.

E destul, o dei puternici! Sórta, spre-a me vătēmă,
Mai are din ai mei încă vre-unul a înşelá?
Să unescă cu sfortărea-i ajutorul infernului,
Eu sūnt stăpân peste mine, ca şi-al universului
Da, sūnt — şi voiesc a fi chiar. O vécuri! o me-
morie!

Păstraţi pentru totdeuna ultima mea victorie!
Triumfez contra iuriei, triumf mare pentru noi,
Cu care o amintire póte-ajunge pân' la voi.

Să fim prietini dară, Cinna, cel ce te poftesce-s eu;
Eu ţi-am dăruit vieţa ca la un duşman al meu
Şi cu tótă-a ta furie şi scop laş, îngrozitor,
Eu ţi-o mai dau încă'odată ca la un omoritor.
Binefacerile mele le trădezi, dar eu voiesc
Să te copleşesc de ele şi de-acum să le 'ndoiesc.
Cu acésta frumuseţá, cu-acest chip incântător
Vei primi şi consulatul pentru anul viitor.

Iubesce, Cinna, iubesce pe flica mea 'n rangul teu;
Preferă-acésta purpură, purpurei sângelui meu.
Şi a-ţi infrână mânia prin esemplul meu invetá:
Iţi dau mai mult ca un tata, dându-ţi o iubită sóţá.

Emilia.

Dómne, eu me dau acestor bunătăţi — şi-a mea pri-
vire

O ascund, o-ascund cu totul pe lângă-a lor strălucire,
Imi cunosc nelegiuirea care-mi párea a fi dréptá —
Şi acea ce nu putuse gróza, pedépsa-aşteptată —
O cainţă cu putere născēndu-se 'n peptu-mi simt,
Şi inima mea imi díce in secret ca să consimt.

Ceriuł ênsuşi hotărit-a puterea şi-al vostru bine —
Şi ca probă la acésta, Dómne, me iau chiar pe mine:
Invrásnesc cu vanitate astă mărire-a mi-o dá,
Căci ea inima mi-o schimbá, care-a schimbá Statul
vrea.

Va muri ura mea, care o credeam nemuritoare,
A murit — şi-a mea inimă ve e recunoscătoare
Şi fidelă; luând astă urá ca drept o horóre,
Ardóreá de-a sluji voue urmézá a sa furóre.

Cinna.

Dómne, ce-aş mai poté díce când ale nóstre ofense
In loc de pedepse aflá generóse recompense?
O virtute făr' esemplu! o clemenţá sfântá, care
Ve face puterea dréptá şi crima mea mult mai mare!

August.

Destulá întârziere, in sfîrşit să revenim
Şi voi amēndoi cu mine să iertám tot lui Maxim:
Ne-a trădat pe toţi, dar decă pe voi mie v'a trădat,
V'a făcut fără de vină — şi amicii mi-a redat.

(Lui Maxim.)

Reia-ţi lângă mine éráşi locul teu obicínuit,
Intrá 'n creditul meu éráşi, fii-mi credincios iubit.
Euforb ér să dobândescă graţie dela toţi-trei.
Măne prin căsătorie unind iubirea 'ntre ei,
Decă o mai iubesci încă prin asta te pedepsesc.

Maxim.

Nu, acésta e cu dreptul, şi n'aş poté să cãrtesc.
Dar sūnt mai mult uimit, Dómne, de a vóstrá bună-
tate,
Decát sūnt gelos de-un bine ce mi-l luaţi cu dreptate.

Cinna.

Permiteţi ca-a mea virtute in inimă-mi rechemată,
Să ve consacre-o credinţá mişelesce violată,
Dar care-a putut acuma intr'atât să se 'ntărăscă,
Incát de-ar căde chiar ceriuł n'ar poté s'o mai clin-
tăscă.

O, decă ar poté motorul destinelor să lungescă
Dilele vóstre voiose, anii nóstri să-i ciuntescă —
Şi eu cređēndu-me 'n lume omul cel mai fericit,
Să perd pentru voi de-o mie de ori pe cât am primit!

Livia.

Asta nu e totul, Dómne, căci o flacară cerescă
Luminezá al meu suflet cu o rază procóscă.
Ascultaţi ceea ce deii prin mine ve dau de scire;
E o lege neschimbată pentru-a vóstrá fericire:
După-acésta acţiune nimic nu ve va constringe —
Se va purta mai departe jugul fără a se plãnge.
Şi cel mai ne 'mblândit duşman, resturnând proiectul
seu,

Va pune gloria tótá 'n a murí supusul teu.
Nici un scop laş, nici o pismă rea, nerecunoscătoare
Nu va mai atacă cursul unei vieţi incântătoare,
Nu vor mai fi nici odatá ucigaşi, conspirători,
Căci ai găsit meşteşugul ce-l cătai adese-ori
De-a fi stăpân peste inimi. Roma, cu o bucurie
Simţitoare şi profundă, şi a ei împărătie,
Vi se vor supune voue; se vor crede fericiţi
Supuşii, numai atunce când aveţi să-i cãrmuiţi;
Greşéla de alta-datá acum n'o mai stăpãnesc,
Dintre tóte numai forma monarchică o voiesce.
Pregătiţi altare, temple: a poporului comori —
Şi ceriuł ve pregătesce între cei nemuritori
Un loc; şi celor mai darnici principii şi in ori ce parte
Fapta vóstrá drept o pildă va fi la posteritate.

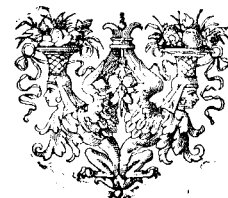
August.

Primeşc voios prorocia — şi cutez chiar a sperá:
Astfel totdeuna deii voiescá-a te inspirá!

Să mai indoim dar măne ale nóstre sacrificii,
Le vom oferí de-acuma sub mai bune auspicii
Şi toţi conjuraţi voştri o s'audá publicat
Cumcă August scie tóte, dar că tóte le-a uitat.

(Sfîrşit.)

Ioan N. Roman.

Bibliografie.

„Zur Geschichtsforschung über die Romänen“. Historisch-kritische und ethnologische Studien von V. Maniu. Secretair der historischen Section der Akademie der Wissenschaften zu Bukarest etc. Deutsch von P. Brostean. Reschitza, Buchdruckerei Simon Pocean. 1884. 8-v. p. 168.

Bine a făcut, a făcut bun serviciu cauzei noastre naționale — dl Petru Brostean, când traduse, și tocmai acum a dede publicității, în limba germană, lucrarea amicului meu Vasile Maniu dela Academie, cu studiile critice ale acestuia, asupra mișcării istorice-literare de astăzi, relativă la originea și naționalitatea Românilor din Dacia lui Traian și continuitatea locuinței lor în aceste ținuturi, (de care aparițiune aminti în nrl penultim și „Familia“.)

Bine a făcut, și la timp foarte necesar a făcut această; căci — pusu-s'au astăzi mai mult ca ori și când alta-dată, drăguții de ei vecinii noștri, toți din toate părțile, să ni mistifice originea rasei, latinitatea limbei, drepturile ab antiquo. Și pe când acei amabili vecini ai noștri, mai anume Maghiarii și Slavii, neobosiți sunt intru a mistifica, și necruțători de mijloce intru a propaga mistificațiunile lor, spre astfel priceputul interes național al lor, noi ne-am deprins a ne mulțămii cu simțămintele noastre române, și numai din când în când ne luam câte odată la certă cu adversarii noștri, pe tărâmul propriei noastre literatură naționale. Ceea ce convinsu-ne-am pururia, că — tare puțin ne folosese.

Apoi studiile dlui Maniu, ori cât ele, după natura scrierii sale, ca o ocașională care de semă cătră secțiunea istorică a unei reviste fugitive, cuprind totuși în mod îndesat, cele mai valoroase date și argumente pentru d'a isbi și a infrânge în temelii lor șubredele măestrării și cutezatele apucături ale adversarilor. Țr dl P. Brostean, pe cât în pripă putui constată, de tot bine a cuprins și a tradus acest op interesant.

Mai considerând acum și aceea, că publicarea acestui op — în limba germană, pe când intr'una dede ființă primei tipografii române în Bănat, se făcu dela un punct, să dic așa, dintr'o localitate a Caraș-Severinului de cele mai vechi, mai genuine, mai clasice romane, chiar din centrul primei ocupațiuni Traiane, d'acolo, unde toate semnele și tradițiunile ne avisează, ca să ni căutăm, să ni desgrupăm din ascunsurile pământului diplomele drepturilor noastre străbune seculare: de acolo, de sub romanticele cōșie ale Semeniciului, din incântătoarele văi strimte și recoroșe, formate prin bogatele sale ramurațiuni, impregiurul cărora ca o cunună gigantică se grupază mulțime de locuri istorice ce fac neperitoare marturie de geniul, puterea și gloria divului împărat, carele — de bună semă, încă din vîra anului 101, pornind dela Viminatium, a trecut cu legiunile sale cel dintîiu Dunărea și a pus piciorul pe cerbicea Daciei, prin mijlocul Bănatului, lăsând Centumputea în stînga și tăberând la Berobis, din care făcu iute și fortifică în totă regula primul Castru roman în Dacia, pe care rădîmat, pași mai departe la Aixi, apoi la Caput-Bubali, înaintînd pe valea Tiviscului în sus, tot prin lupte sîngerose cu Dacii lui Decebal, până ce ajunse la Tiviscum castru dacic, situat în unghiul de intrare al Bistrei în Timiș, aci sub mureii cetății împreunînduse cu legiunile ce sub comanda lui Lusius, peste a doua punte navală trecuseră Dunărea pe la Columbina și dela Rușava, pe Tserna în sus, pe la Media înaintăseră cucerind, și împreună dînd năvală asupra cetății, și luînd'o cu asalt, ocupară vecsilul cel colosal cu înspăimîntătorul balaur dacic, „desinens in piscem“, și după un repaus mai lung, o luară pe Bistra în sus, până la Zengma, adeca Pōrta de fer, în care Decebal

și punea totă speranța, dar pe care legiunile lui Traian o sparseră curînd, prin mijlocul ei construind „Pontem Caesaream“ peste Bistra, trecînd iute la Sarmisegetusa și infrîngînd puterea lui Decebal, Țr capitula lui, dearsă și părăsîta, prefăcînd'o în Ulpia Traiana, astfel punînd capăt primei ocupațiuni — la 103; — considerînd această vechie și nenegabilă istorie și avînd în vedere, că — 1700 și 82 de ani sînt d'atunci și că — tocmai d'atîta timp datîză dreptul istoric al Bănatului și al Românilor în el, și că — prin întregul acest lung șir de secolii nu vîdurăm, decît o nencetată luptă — a tuturor din toate părțile — în contra Românilor, pentru le a-i desmoșteni în această primă moșie a lor dela Traian, și că — nu odată Hunnii și Avarii, și Bulgarii și Maghiarii, și Turcii și Sîrbii și Nemții — creșut-au că i-au desmoștenit! Dar că — „apa trece și petrele reman“, și că — pe unde odată curs' a viața romană cu atîta putere, curge-va ea erăș! — cînd toate acestea le cugetăm și recugetăm, nu vom pute să nu ne bucurăm de acesta aparițiune literară — la acei punct al țării, în acest timp critic al vieții și dezvoltării noastre naționale. Fie ca ea, această aparițiune, să devină un bun, un fericit auguriu pentru drepta cauză a Românilor; fie ca acest dublu bun început să însemne și povestescă deșteptarea vieții adormite și să devină o puternică incurajare pentru noi, un puternic isvor de lumină pentru lumea accesibilă luminei, primitoare de lumină.

D'ocamdată s'o salutăm și să dorim și să contribuim ca opul apărut să se lătească, Țr tipografia înființată să prospereze cât mai mult.

***

Abia apărută în limba germană — cartea noastră din Reșița, o vîdui în mâni străine, în studiu serios. Îndreptății am fi deci a ne aștepta la critice serioșe. Dar după esperințele trecutului, ele mai vîrtos din partea maghiară cu greu vor pute să fie serioșe. Căci generațiunii prezente, crescute din lăgîn pentru o logică mistificătoare, incurcată, i-a perit gustul și simțul, prin urmare dispozițiunea și calificațiunea d'a se pîtrunde de argumente și documente chiare și simple, așa dicînd de rațiuni reale și naturale; și cînd mai vedem, cum această generațiune, la Maghiarii anume, sistematic înveță a desconsidera și ignora chiar pe ai lor proprii scriitori vechi: numai naturală trebuie să ni pară preoșupațiunea ei pentru scorniturile lui Sultzter, Rössler și Hunfalvi, acea preoșupațiune că Români aprōpe deșce secolii, dela al treilea pîn' la al trei-spre-decilea, nici n'au mai locuit și nici n'au mai fost prin Dacia lui Traian, ci că această a stat seșu deșertă, seșu incolată de fel de fel de nēmuri, cu fel de fel de nume, dar — fără istorie și fără remășițe, cari adeca apoi toate deveniră absorbite și mistuite prin Români, ce în secolul al XIII-lea, ca păștori nomași, neorganisați și neconduși de nimenea, pe furîș se străcorară de peste Dunăre! Este o absurditate și abnormitate colosală, această insinuațiune, cu toate că a prins rădîcine în inima adversarilor noștri naționali, pe baza credinței deșerte a lor, că — „așa li cere interesul!“ Și — nici nu vom fi noi în stare d'a li smulge din inimă — cu nici un argument și nici un document acea absurditate, până cînd nu ni va succede, a li corege atîna credință deșertă, o problemă, ce mai vîrtos este și — ebuie să fie a politiceii noastre naționale, de care — înșe nu este locul să ne ocupăm aici; remănînd deci ca cartea noastră, lumina ce ni se aprinse din Reșița Bănatului, să-și facă efectul în publicul cel mare, nepreocupat, neorbit, necondus d'o credință deșertă.

***

Disei că am vîdut cartea în mâni străine; adaug că pe cât am putut afla, pe unii domni maghiari nimic

nu-i dore, nu-i vatemă, nu-i infurie, ca pretensiunea Românilor, că Maghiarii așezându-se în Panonia și Dacia, prima cultură europeană au primit-o chiar din Dacia, prin care proprietățile ei deveniră calificați d'a fi primiți în concertul popoarelor europene. Cum — dice ei: mai marii noștri, nobila ginte arpadiană, din Dacia, doră chiar dela Români, să fie câștigat calificățiunea de popor cultural?! Românilor să li datorim noi existența și rangul ce avem între popoarele civilizate?!

Apoi — vedeți, chiar această nerecunoștință, ingrătitudine și iritațiune ar trebui să-i convingă că — tocmai așa este. Nici că acea pretensiune este a noastră, o născocire alui Șincai, Petru Maior, Maniu etc. Ea este o critică constatare a mai tuturor scriitorilor vechi din căți s'au ocupat de studii serioase asupra materiei. Ce să li facem noi însă domnilor maghiari din generațiunea mai nouă, cari amăgiți de falsele doctrine și vederi ale politicilor lor naționali, dela Kossuth și Széchenyi și Deák, pân' la M. Horváth și Tisza și Madarász, nu vor să mai scie de vechile adevăruri ale vechilor lor scrutatori și scriitori!

Aveam adunate din tinerețele mele o mare mulțime de excerpte din nenumerați autori ai secolilor XV, XVI, XVII și XVIII, despre cultura română și a limbei latine, în cei dintei de ce secolii, în Panonia și Dacia, mai vartos în această din urmă; dar colecțiunea mea la 1878 a devenit pradă focului și nu mi-au ramas decât unele puține date, ce citasem în unele memorii, de cari tocmai me ocupam. Va fi — cred oportun, a reproduce aici din această numai ceva din opul publicat în anul 1750, la universitatea regia-principală a părinților Iesuiți din Cluș în onorea erudiților domni „Neo-Magistri“, sub titlul: „*Gesta Nicetae, veteris Daciae Episcopi et Apostoli*“, ceva nu nou pentru noi, dar pură memorabil, — nota bene, nouii Magistri erau Maghiari și autorul oratore er maghiar și acesta li dice în exordiu: „Nec poeniteat, Maiores vestros feras ac barbaras gentes nominari“. Adea: „Nici să nu ve supere, că despre străbuni voștri se dice, a fi fost ginți crude și barbare“. Er la § II sub IV citim: „Dum Romani in Dacia rerum potirentur, ex illorum usu familiarium eum progressum fecisse comperimus, ut ante nationem Hunniam profectam e Scythia in Daciam, in excolenda lingua latina plurimum studii posuerunt, eaque de causa Maiores nostri, dum experirentur in sua hodierna patria superiores ejusdem regionis incolas Dacos, latine scribere et loqui didicisse, ut sermonem velut per manus traditum conservarent, filios suos latiro sermone imbuendos scholis consecrarunt“. Adea: „Aflăm că pe când Românii stăpâniau în Dacia, prin deprinderile lor familiari, încă până a nu plecă Hunii din Scythia spre Dacia, se făceau progrese prin cultura mai vartos a limbei latine; de unde mai marii noștri, când vedură în patria lor de astăzi pe locuitorii Daci din părțile superioare vorbind și scriind lătineste, păstrând această limbă ca primită din mână 'n mână, se grabiră a-și da și ei pe fiii lor la școle, pentru a învăța limba latină“.

Séu că doră epigonii moderni ai maghiarismului, pe Dacie ce în secolii IV și V, apoi VIII și IX și X, în Dacia mediterană, mai apoi în părțile superioare ale Transilvaniei, vorbeau și scrieau în limba latină, nu-i vor recunoște de Români? E bine, dar ce alta să fie fost ei, séu — ce alta s'ar fi fă din ei?

Episcopul și Apostolul *Niceta* a fost din Dacia, Dac de origine; el a predicat și propagat Evangelia pe la finitul secolului al IV-lea și începutul secolului al V-lea, a predicat-o și propagat-o în limba latină. E bine: cui? Goșilor séu Hunilor, cari nu pricepeau o vorbă lătineste? Nu se pôte; nu se pôte decât numai *Romanilor*, „qui in Dacia rerum potirentur“ și — Da-

cilor acelora, cari petrecând printre Romani, „ex illorum usu familiarium“ își apropiaseră cultura și limba latină, deveniseră Romani.

Prin acesta deloc nu voiu să se pricepă, că *Niceta*, al cărui scaun episcopal lung timp a fost în Moesia, aci nu va fi predicat pôte și în limba greacă, nici că doră densusul, carele întreprindea apostolatul prin diferite țeri și popore, nu va fi priceput ceva și din limbele acelor popore; nu, ci atâta numai, că, după toate testimoniile istorice de pe acele timpuri, în Dacia p'atunci (și într'o mai mică măsură și în Panonia), *limba romana eră limba culturei*; er cultura p'atunci se cuprindea tocmai în religiunea creștină; er propaganda, Apostolatul, se făcea prin clasele superioare ale societății, cari deci erau, trebuia să fie *latino-române*, dela cari și printre cari așa dară cei dintei Maghiari și-au câștigat cultura, *europaisarea*.

Vedeți, ce chiară, ce simplă și naturală este logica adevărului; pe când mistificările, intortocările, sucurile și resuciturile adversarilor adevărului — nu sânt și nu pot fi, decât niște sforțări compromițătoare. Am dis.

V. Babeș.

Secretul mare.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 637. —

Crăciunul și anul nou sânt niște sərbători ce produc mare bucurie în familie. Atunci toți se așteptă la surprinderi plăcute, toți primesc daruri, în deosebi se bucură însă copiii, care sciu că moș Crăciun séu Sân-Văsiu le vor aduce ceva plăcut.

Anica a zărit în odaia vecină niște obiecte, pe cari mamă-sa le a așezat acolo în secret, ca să le dea pruncilor ca daruri de sərbători. Ea sciea menirea acelor obiecte și bucuria densesi eră mare.

S'a și dus la bunica să-i spună că densesa a descoperit un secret mare, că a vedut ce i-a cumpărat mama cea bună, dar să nu spună nimenuia că ea scie, s'ar supără mama.

Ilustrațiunea din numărul presinte infățișeză momentul acesta.

I. H.

C u g e t ă r i.

Sânt ocașuni în care un fiu care lipsese dela respectul tatălui seu, pôte în cătu-va, să fie scusat; dar decă, în vre-o ocașune ore-care, ar fi atât de denaturat în cât să lipsescă dela respectul mumei sale, al aceleia care l'a purtat în sinul seu, care l'a nutrit cu laptele seu, care, în timpul anilor sei, s'a uitat pe el spre a nu se ocupa de cât de el, ar trebui să ne grabim de a sufoca pe acest miserabil, ca pe un monstru nedemn de a vedé șiua. (*J. J. Rousseau*.)

La începutul relațiunilor lor, doi amanți se cred animați de sentimentele cele mai delicate. Ei sleiesc toate finețele, esagerațiunile, entuziasmul metafisicei celei mai căutate; ideia escelinței lor îi îmbetă cătu-va timp. Dar să-i urmăim în legătura lor: îndată natura reia drepturile sale; vanitatea, satisfăcută de espunerea acestor cugetări fine, lasă inimei libertatea de a simți și de a se exprima: și, desprețuind plăcerile amorului, vine o di în care acești omeni sânt forte surprinși de a se află după un lung circuit, în același punct cu un țeran, care de bună credință, va începe cu ceea ce ei au finit. (*Ninon de Leuclos*.)

Parfumurile și femeia.

Un redactor al ziarului „L'Événement” tractează, într'unul din numerii din urmă ai acestei ziar, chestiunea parfumurilor la femeie.

Confratele nostru admite, în principiu, că „parfumul este complimentul neapărat la ori-ce femeie elegantă” și trece în revistă femeile, cari se parfumează pentru ele înși-le.

Etă ce țice pentru acestea din urmă :

Acestea sânt adevăratele femei delicate. Nepăsătoare de ceea ce se află în giurul lor, semănând cu florile, gemenile lor ideale, ele încercă cu un simț secret bucuria de a eșsală parfumul care le este, pentru a țice astfel, personal. Ceva special, rar, cu totul dulce, o plăcere ascunsă și un miros fin, care ese din ori-ce lucru, după lucruri și după momente. Fie-care obiect, fie-care oră, fie-care anutimp are mirosul seu.

În timpul căldurilor verei, o aromă sănătoasă și tonică, precum este chitra, fênul tăiat ; la bal la voluptoasă atmosferă caldă unde totul se dilată, se imprășce și devine, pentru a țice astfel, din ce în ce mai fin, mirosul cel mai tare al eliotropului, garoței și iasomei din Virginia. În sala de mâncare, după dejun său după prând, se simte mirosul cel mai tare și sănêtos al menței și al verbinei.

În camera de culcare se simte mirosul viorelei, atât de plăcut și de curat, care imbalsamează atmosfera fără să producă cea mai mică durere de cap.

Pentru evantaliu se întrebuintează un parfum ușor și dulce, care se respândesce în giurul lui ori de câte ori se face vânt cu dênsul ; pentru mânuși, ceva dulce și plăcut ; pentru partea de jos a rochiei, un parfum imbalsamator, care să cadă pe pământ întocmai ca niște aburi mirositori ; pentru păr, un parfum fin, ușor și dulce, care să fie ceva inerinte și putem țice chiar personal.

Pentru garderobă, livantul, parfumul de stânginel, tot ce este pré dulce și ține mai mult și tot ce este mai sănêtos pentru garderobele cu rufării, mai plăcut pentru cutiile cu panglice, cu dantele, pëlêrii, și mai cu sêmă pentru hârțfa de scris care duce departe, de odată cu cugetarea, și ceva din sufletul și chiar din ființa ce a scris pe dênșă.

Arta parfumului, în mânilor femeilor delicate, dă gustului lor rafinat un fel de voluptate ; le plac parfumurile, precum le plac tot ce este dulce și gustos.

Ele știu să le întrebuinteze la timp și în modul cel mai inteligent, atât pe unele cât și pe altele, procurându-și o adevărată plăcere.

Acesta este mijlocul cel mai sigur, ca o asemenea plăcere s'o pôtă procura altora !

Literatură și arte.

Documente privitoare la istoria Românilor.

Sub acest titlu a apărut la București un mare și frumos volum de documente istorice, culese de Eudocsiu de Hurmuzachi, publicate sub auspiciile Academiei Române și ale ministeriului cultelor și instrucțiunii publice din România. Acesta e volumul IV, partea a doua, cu documente relative la anii 1600—1650 și cu portretul lui Vasile Vodă Lupul. Acesta publicațiune este una din cele mai importante întreprinderi ale Acade-

miei ; ér tiparul face onóre stabilimentului dlor Socec și Teclu.

DI P. S. Aurelian, fostul ministru de culte al României, va începe să publice sub titlu : „Economia națională” o revistă a intereselor economice române. Scopul ce va urmări acesta revistă este înflorirea economică a României.

Din „Beiu, Vodă, Domn”, roman istoric cu ilustrațiuni originale, de dl Theochar Alexi, a apărut broșura după 15—16, cu o ilustrațiune și costă 40 cr. seu 1 leu.

DI I. Darius, învățator la școlile primare din Satalung publică invitare de prenumerațiune pentru următorele scrieri : 1. „Micul cântăreț” în biserică, seu respunsurile dela s. Liturgie cu troparele și condacele invierii și ale sêrbătorilor de peste an, precum și irmosele prasniciilor, în mărime de 3 côle format mic, prețul 10 cr. exemplarul. 2. „Micul rugător” seu cârtică de rugăciuni potrivite pentru tinerime în școlă și acasă, în mărime de 3 côle format mic, prețul 10 cr. exemplarul. 3. „Arion” seu culegere de cântări naționale, de stea și colinde. Acesta culegere va apăre în curênd în a doua edițiune și va cuprinde peste 200 cântece, împreună cu mai multe portrete și ilustrațiuni frumoșe în text. Acesta culegere va fi cea mai completă din puținele care esistă până acum la noi și totdeodată singura care este acomodată încât s'a putut cerințelor pedagogice. Din tôte cârticelele amintite se pot face comande cât de mari la librăria H. Zeidner în Brașov, care se vor efeptui prompt pe lângă rabatele cuviincioșe.

A doua edițiune. „Jertfa cea mare”, scriere bisericescă de M. Toth, tradusă de părintele Ioan Mihalca, paroc gr. c. în Șimand, va apăre în edițiune nouă, ca proprietate a tipografiei Alexi în Brașov. Prețul unui exemplar e 25 cr.

Broșure. Crisa monetară din România a produs mai multe scrieri. Una din acestea a apărut sub titlu : „Crisa monetară”. Autorul e dl N. Făgărășan. — Alta a apărut supt titlu : „Despre agio” de dl N. G. Nanu. A treia se numesce : „Agiul Aurului”, de dl A. D. Xenopol. Tôte trei au eșit la București.

Diaristic. „Drepturile omului” are să fie titlu unui ziar nou care va eși la București în tôte țilele, luptând pentru revindicarea drepturilor politice și mai cu sêmă sociale. „Amicul Poporului” a apărut la Craiova.

Teatru și musică.

Distribuțiunea rolurilor din piesa „Ovidiu” a dlui Alesandri, care se va juca în februarie, va fi următorea, țice „l'Indep. roumaine” : Ovidiu dl Gr. Manolescu, August dl C. Notara, Mecena dl P. Velescu, Menas dl Iulian, Ibis dl Petrescu, Barus dl Catopolo, Un augur dl Mateescu, Iulia, nepôta lui August, dna Ar. Manolescu. Celelalte roluri nu sânt ândă date.

Reuniunea română de cântări și musică din Lugos arangia a doua și de Crăciun (7 jan. 1885 st. n.) o serată de cânt și danț, în sala otelului la „Regele Ungariei”. Reuniunea esecută mai multe bucăți în chor micșt ; între altele și frumoșă „Hora Sinaiei”, ér dra Sofia Pavel se produse pe fortepiano.

Concert în Beregsen. Corul vocal al plugarilor români din Beregsen arangia a treia și de Crăciun un concert în sala ospêtăriei, esecutând mai multe piese noue și declamându-se de țerani și țerance poesii. Vinitul curat fu destinat pentru biblioteca școlară și a Societății de lectură din localitate.

Reuniunea română de cântări și muzică în Caransebeș aranjează luni în 31 decembrie 1884 (12 ianuarie 1885) în sala mare a otelului Lichtneckert cu concursul dlui director de muzică Ioan Pospischill și a muziceii militare a reg. loc. nr. 43 o producțiune estroordinară constatătoare din: 1. Rossini. Ouvertura la opera „W. Tell”, muzica militară; 2. a) Popovici. „M'am plâns odată” (nouă), corul bărb.; b) „Arcașul” (nouă), corul bărb.; 3. Ionescu. „Suspinul”, duet pentru 2 voci (nouă) dșorele Emilia Bordan și Sofia Pavel; 4. Beethoven. „Adelaide”, muzica militară; 5. Popovici. „Dorul” (nouă), corul mestecat; 6. Giroud. „Frațietatea” (nouă), corul bărb.; 7. Wagner. Finale din opera „Lohengrin”, muzica militară; 8. Dima. „Fântâna cu trei isvóre”, corul mest. După producțiune urmă joc.

Concert la București. În săptămâna trecută a fost la Ateneu concertul dat de dl T. Micheru cu concursul trei Carlotta Leria. Dl Micheru este un violinist de mare talent; dsa a fost unul din elevii distinși ai conservatorului din Viena; dsa cântă nu numai cu multă artă, dar și c'un deosebit sentiment. Acum dl Micheru s'a stabilit în capitală. Dșora Leria a încântat publicul cu mai multe bucăți, dintre care unele nu erau pe afiș; astfel a cântat romanța „Stelele”, muzica de dl Ventura; autorul a binevoit a acompania din piano pe dra Leria. Regina și un public numeros asistau la acest concert.

Teatru în Voila. Joi în 8 ianuarie st. n. a treia și de Crăciun, se țin în localitatea școlii grănițarești din Voila o producțiune literară cu următorul program: I. — 1. „Cuvânt ocașional”, rostit de învățătorul diriginte Dobrin. 2. „Dorile frumoșe”, de corul elevilor. 3. „Deșteptarea României”, poezie de D. Bolintinian, declamată de dșora Sofia Gila. 4. „Idila”, duet executat de învățătorii Nicolau Ludu și Ioan Muntean. 5. „Despre femeia română”, disertațiune de dl Nicolau S. Șerban. 6. „Sentinela română”, poezie declamată de Gavril Pop, învățător diriginte. 7. „Dialog”, executat de elevi. 8. „Tablou țărănesc”. 9. „Cuvânt de închidere”. II. Cu această ocașie se reprezintă și piesa teatrală: „Arvinte și Pepelea”, vodevil într'un act de Vasile Alecsandri. Personele: 1. Arvinte, de 50 ani, dl I. Muntean. 2. Pepelea, de 25 ani, dl Nicolau Ludu. 3. Mandica, nepoța lui Arvinte ***. După reprezentațiune urmă o petrecere cu danț.

Concert în Chiseteu. Renumitul chor vocal al plugarilor români din Chiseteu a dat a treia și de Crăciun o reprezentațiune teatrală însoțită de concert. Vinitul s'a destinat pentru înfrumșetarea iconostasului. Cu asta ocașie s'a jucat: „Nunța țărănească” de V. Alecsandri; s'au cântat piesele „Salata italiană” cu text italian, „Willkommen den Frühling” cu text german, „A szerelem” cu text magiar și „Dina triumfală” cu text românesc.

„Scrisoarea pierdută” a dlui Caragiali s'a reprezentat și pe scena teatrului din Iași, unde asemenea a produs efect mare. Un semn și acesta, că decă publicului i se prezintă piese originale bune, merge la teatru.

Trupa dlui Hagiescu a început a da reprezentațiuni în Focșani.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dna Livia Bethlen născ. Mocioni, soția comitetului suprem al Brașovului, a împărțit în ajunul Crăciunului la 35 de băeți și fete sărace din școlile de acolo, îmbrăcăminte, colaci, pome și jucării de zahar. — Dl Iacob Negruzzi, redactorul „Convorbirilor

Literare” din Iași, unde pân'acuma a fost și profesor de dreptul comercial la universitate, a fost numit profesor de aceeaș materie la universitatea din București. — *Sânt numiți:* dl George Petric vice-notar la tribunalul din Biserica-albă, dl Iuliu Raț vice-notar la tribunalul din Panciova.

În ajunul anului nou se va ține în Oradea-mare adunarea generală a Societății pentru înființarea unei școle române de fete, după adunare va urmă o cină comună. — În aceeaș și societatea *România Jună din Viena* va da îndatîna-i serbare. — *La Brașov* în acea sēră Reuniunea femeilor române pentru ajutarea vėduvelor sārăce va arangia o petrecere amasantă cu danț în sala „Redutei” din cetate. — *La Sibiu* casina română aranjează o petrecere familiară. — *La Oravița* chorul vocal va da o producțiune, despre care mai pe larg în nr. viitor.

Conferințe literare. *La București* în joia trecută dl Gr. Ventura a ținut în sala Ateneului o conferință literară, vorbind despre Shakespeare. — *La Sibiu* în duminica trecută dl protopresbiter Simeon Popescu a ținut o prelegere publică despre „propagarea evangheliei prin apostoli”. — *La Brașov* cea din urmă întrunire literară s'a ținut joi înainte de Crăciun; cu asta ocașie dșora Elena Perșenar a cetit o poezie de D. Bolintinian, dl profesor Ion Popea a vorbit despre „idealul unei femei”. După Paști întrunirile aceste se vor continua. — *În Arad* în duminica trecută dl V. Mangra a cetit „Cântarea României”; în partea musicală a serii s'au produs dra Georgina Mișici, dl dr. G. Vuia, dra Veturia Dessean, dșora Elena Pipoș și dl Eugeniu Șerb.

Socoțile esposițiunii din Sibiu. Dl Parteniu Cosma, președintele comitetului ales de inteligența română din Sibiu la 1881, pentru ca să arangeze acolo o esposițiune națională, a convocat în săptămâna trecută o conferință, căreia comitetul i-a presintat socioțile. Conferința acesta s'a ținut sub presiul dlui Iacob Bologa, funcționând ca notar dl dr. Nic. Olariu. Secretariul comitetului, dl Eugen Brote, a raportat verbal, că comitetul esposițiunii abiă în anul acesta ș-a putut încheia afacerile. Cassarul dl Romul Petric a presintat raportul financiar, care s'a censurat de dnii N. Cristea, Iosif Șt. Șuluț și Visarion Roman și s'a găsit corect. S'au încasat 9249 fl. 95 cr., s'a cheltuit 9233 fl. 3 cr., rest de cassă e 16 fl. 92 cr. Mai târziu va apăre o dare de sēmă voluminosă, la care lucrează patru ęniși.

Balul românesc din Timișoara se va ține la 5 febr. st. n. Comitetul arangiator s'a constituit, alegend președinte pe d. D. protopop M. Dreghiciu, vice-președinte pe di avocat Em. Ungurean, notar pe dl I. Micu, cassari și controlori pe dnii epitropi dela biserica Stlui Ilie. Corul plugarilor din Chiseteu va participa în corpore, executând între altele și piesa: „Nunța țărănească” de dl V. Alecsandri. Balul se va ține în otelul „Principele de coronă Rudolf”.

O nouă școlă română de fete. Damele române din Orșova înființară încă anul trecut o reuniune cu scopul d'a întemeia o școlă română de fete acolo. Școlă acesta s'a și deschis, grație zelului profesoriței dșora Lazarescu, absolventă de pedagogie la Caransebeș. Reuniunea damelor, sub presiul dōmnei Ana Vasiliievici, se compune din următoarele dōmne: Ecaterina Vasiliievici, Elena Gogolțan, Maria Popovici, Ecaterina Băiaș, Liuba, Maria Crașovean, Eufemia Mohara, Lucreția de Görög, Sara Hențu, Maria Ioanovici, Elena Cogiocar, Aneta Călcianar.

Bal la Mercurea A doua și de Crăciun s'a arangiat la Mercurea în Ardeal un bal, precedat de o reprezentațiune teatrală în sala „Otelului Roșu”.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va aranja, dela damele și dela domni: Dna Ana Pop 1 față de perină invăgată țesătură proprie, dșora Măriora Cornea colectantă: 1 căciulă comodă de catifea neagră brod. cu mătășă și 1 cofiță de bilete, dna Elisa Cornea 1 ștergar și 1 cătrintă țărănească, dna Maria Zopota n. Cornea 1 măsură mică țes. proprie, Maria Zopota 1 ștergar țărănesc, Marișcuța Crișan 1 ștergar de pocale, Eudochia Hălmăgian 1 ștergar de pocale, Măriuța Hălmăgian 1 ștergar de pocale, Măriuța Petroman 1 ștergar de pocale, Anisia Chiș 1 ștergar de pânză, Ana Chiș 1 ștergar de pocale, Marișca Ardelean 6 ștergare de pocale, Măriuța Ardelean 1 ștergar de pocale.

Invetătorii din protopresbiteratul gr. or. al Bistriței sunt convocați pe 3/14 jan. la o conferință în Borgo Prund, pentru constituirea invetătorilor în subreuniune, pentru uniformarea invetămîntului în toate școlile elementare din protopresbiteratul Bistriței, pentru înființarea unui stipendiu de pedagog la institutul Andreian din Sibiu și pentru a ține prelegeri publice, la care s'au și înscris invetătorii Pavel Beșa, Ilarion Bosga, Ștefan Vrășmaș, George Gbița, Jacob Onea, Eliseu I. Dan, Simeon Pabone.

Necrolog. Ioan Poynár de Király Darócz, cetă-

șan și fost negustor în Oradea-mare, unul din ginerii nemuritorului fondator Nicolae Zsiga, a încetat din viață la 3 ianuarie în etate de 76 ani, jelit de soția Maria n. Zsiga, de fiii și fiicele: Ana, Dionisiu, Maria măritată Zigre, Gabriela măritată Rezei, Olga măritată Barra, Nicolae, Ioan, Melania. Inmormântarea repausatului, care s'a bucurat de stimă generală, s'a făcut la 5 ianuarie, în preșința unui public mare, pontificând Rds. D. vicariu episcopesc Ieroteiu Beleş, asistat de mai mulți preoți.

Călinđarul săptămânei.

Ţiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sótele resare	Sótele apune
Duminea d.			Născ. lui Cr. Evang. dela Mateiu c. 2, v. 6, inv. 9.		
Duminea	30	11	Anisia și Iosif	7 47	4 29
Luni	31	12	Cuv. Melania	7 47	4 31
Marti	1	13	(†) Sf. Vasile	7 47	4 31
Mercuri	2	14	Păr. Silvestru	7 47	4 31
Joi	3	15	Sf. Păr. Malachia	7 46	4 32
Vineri	4	16	Adun. celor 70 Ap.	7 45	4 33
Sâmbetă	5	17	Sf. Mar. Theopim	7 44	4 34

La incheierea anului 1884.

Cu numărul acesta „Familia” își incheie anul al doue-đecile al existenței sale. Timp îndelungat acesta în condițiunile noastre literare. Astăzi „Familia” este una dintre cele mai vechi foi românesci.

Acésta probéză, că foia noastră are deja o existență sigură; dar totodată arată, ca este de prisos sa desvoltăm mai pe larg programa noastră cu asta ocaziune, când vinim să cerem spriginul publicului și pentru anul următor.

Organ al familiilor române culte din cöce de Carpați, „Familia” va tinde să îndeplinescă din ce în ce mai bine acésta sarcină, oferind lecture la înălțimea literaturii noastre și făcënd pe cronicarul mișcărilor noastre culturale.

Pe flamura ce ne va conduce în lucrarea noastră, drept programă putem să scriem un grup mare de scriitori, dintre cari etă câteva nume:

DD.: V. Alecsandri, dr. A. P. Alexi, Theodor Alexi, Vinc. Babeș, I. G. Barișiu, Andrei Bârsean, I. Bian, N. A. Bogdan, V. R. Buticescu, Al. Candiano-Popescu, Teodor Ceantea, dr. George Crănicean, Arone Densușian, Nic Densușian, Petru Dulfu, Constanța de Dunca-Schiau, Marcu Emilian, I. C. Frunză, Spinu Ghimpeșcu, Petru V. Grigoriu, P. Ispirescu, Simeon Manguica, S. Fl. Marian, dr. At. M. Marienescu, I. T. Mera, Veronica Miele, dr. Ioan Moga, V. B. Muntencescu, D. O. Olinescu, Virgil Oniți, M. Pompiliu, Matilda Poni, Ioan cav. de Puscariu, Iuliu I. Roșca, Ioan N. Roman, Carol Scrob, dr. Grig. Silași, Gr. Sima a lui Ion, Ioan Slavici, A. C. Șor, Maria Suciu, G. D. Teodorescu, Ilie Trăila, Alesandru Tuducescu, dr. George Vuia, Iosif Vulcan, Duiliu Zamfirescu.

„Familia” va eși și în anul viitor odată pe săptămână, duminica, cu cuprins de 1½—2 cöle, căci la sərbători mari și la alte ocaziuni estraordinare vom da suplimente.

Prețul de abonament remâne cel însemnat în fruntea foii. Abonamentele se fac mai ușor și mai eftin prin mandate poștale, în România prin mandate poștale internaționale.

Abonații noștri sunt rugați a-și innoi de timpuriu abonamentele; cei ce în restimp de 10 zile nu ne vor respunde prețul de abonament, vor primi dela noi ram-burse poștale, căci cu abonamente neplătite regulat nici o foie seriösă nu se pöte sustine. Cei ce nu mai vor să fie abonați la foia noastră, sunt rugați a ne înscința prin o cartă de corespondență, séu să ne înapoieze numărul prim al anului viitor, ca să-i ștergem din registrul abonaților.

Favoruri pentru abonați. Abonații noștri își pot comandă la noi următorele scrieri cu prețuri forte reduse: „Ranele Națiunii”, roman în 3 tomuri, de Iosif Vulcan, în loc de 3 fl. cu 1 fl.; „Novele”, de acelaș, în trei tomuri, în loc de 3 fl. cu 1 fl.; „Mirésă pentru mirésă”, comedie în 3 acte, de acelaș, în loc de 1 fl. cu 25 cr.; „De unde nu este rentör-cere”, roman de Adrien Gabrielly, tradus de Tit Bud, în loc de 1 fl. cu 25 cr. Töte aceste scrieri, cömandate de odată costă 2 fl.

Asemene se ofere și portretul dlui Ion Brătian, în loc de 1 fl. cu 35 cr.; portretul reginei României în costum național, în edițiune de lucș 50 cr., în edițiune poporală 25 cr.

Tot la noi se mai află de vëndare următorele scrieri: „Lira mea”, poesii de Iosif Vulcan, un volum, 15 cöle, edițiune de lucș, 3 fl., edițiune poporală 1 fl.; „Dela Sate” novele și schițe de acelaș, prețul 70 cr.

În administrațiunea noastră se mai află de vëndare „Călinđarul lui Păcala” pe 1885, prețul 40 cr.

Din scrierile: Selavul Amurului, Poesii, Panteonul Român, Tanda-Manda, Cavalerii Noptii nu mai avem nici un esemplar.

Colectanții primesc dela 5 esemplare unul, al ș-a sele, gratuit.

Redacțiunea.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Holböșy în Oradea-mare.

